

KLIMA

Erstatter vindkraft fossil energi?

I diskusjonen omkring den omfattende vindkraftutbyggingen vi nå er vitne til har hensynet til klimaet vært vektlagt.

● Det er to argumenter som gjentas: Vindkraft er nødvendig for at Norge skal bli et nullutslippssamfunn, og Norge skal bli Europas grønne batteri. Men er det hold i argumentene?

Det første gir inntrykk av at fornybar kraft uten videre erstatter fossil energi. Det er ikke tilfelle. Vi har allerede et overskudd av fornybar kraft. Av en årlig produksjon på 150 TWh, hvorav vannkraft utgjør nesten 96 %, eksporterte vi 15 TWh i 2017.

Ulike analyser viser at det nordiske kraftoverskuddet vil bli på mellom 30 og 50 TWh allerede i 2020. For Norges del er det pr i dag gitt konsesjon til 52 vindkraftanlegg (18,1 TWh) som kan forventes igangsatt i nær framtid. Det går like vel svært tregt å erstatte vårt årlige forbruk av fossil energi på 40-50 TWh-ekvivalenter.

Det er gitt inntrykk av at f.eks. elbiler vil ta en god del av kraftoverskuddet. Så er ikke tilfelle. Regner vi for Norges del et antall elbiler på 500 000 i overskuelig framtid (opp fra 200 000 i dag) gir dette et samlet kraftforbruk på 1,9 TWh, altså relativt ubetydelig.

NVE/OED arbeider nå i høyt tempo med Nasjonal ramme for vindkraft for å legge til rette for minst 30 TWh i ny vindkraftproduksjon. Siden det er utenkelig at vindkraft vil erstatte større mengder norsk fossil energi på kort (og også mellomlang) sikt, gjenstår eksport. Hvis ikke vil overskuddet gi en kraftig negativ prisutvikling (såkalt innelåst kraft). Dette er den viktigste grunnen til presset for å bygge flere utenlandskabler.

Som (vikarierende) argument hevdes det at Norge skal bidra til et grønt skifte i Europa, men eksporterer vi f.eks. 20 TWh utgjør det bare ca. 1 promille av Europas energibehov. Det blir ikke mye grønt batteri av det. Flere kraftanalytikere har dessuten påpekt at mer fornybar kraft i verste fall kan forventes å bidra negativt. Dette fordi klimagassutslippet i kvotepliktig sektor bestemmes av kvotegrensen og prisen pr kvote. Utslipp kan kun reduseres om kvotetaket reduseres. Ved mer fornybar energi inn i systemet minskes kvoteprisene og dermed insentivene til teknologiutvikling for å redusere utslippene. Med andre ord er insentivet for investering i vindkraft å tjene penger.

Vindkraftindustriens klimaargument er høyst tvilsomt. Vi kan skaffe oss utslippsfri kraft ved oppjustering av gamle, til dels nedslitte, vannkraftverk, energi-effektivisering og på sikt vindtur-

biner til havs. Fortsetter landbasert vindkraftutbygging i samme tempo som nå, vil svært mye natur være nedbygd om noen få år. Egentlig fratar vi våre etterkommere muligheten til valg ut fra hva de vil anse som klok forvaltning.

OLAV HJELJORD, prof. emeritus,
Universitetet for miljø og biovitenskap.